

Preek over Mattheus 5,9: Vredestichters.

Voorzang: Psalm 89, 6

Votum en Groet

Zingen: Opwekking 180

Leefregels

Zingen: Gezang 63, 1. 3 en 5

Gebed om het licht van de Geest

Zingen: Kinderlied 34

Schriftlezingen: Psalm 85 en Mattheus 5,1-12

Zingen: Psalm 85, 3 en 4

Verkondiging van Mattheus 5,9

Zingen: Gezang 285

Toespraakje van predikanten uit Roemenië

Dankzegging en voorbeden

Collecte

Zingen: Gezang 42, 1 en 2

Zegen

Gemeente van onze Heer Jezus Christus!

We zijn de onrust nog lang niet kwijt.

De moord op Theo van Gogh houdt velen nog enorm bezig.

En ook de beangstigende gevolgen daarvan.

Moskeeën en scholen die in brand zijn gestoken.

Kerken die beschadigd zijn.

Zelfs in ons eigen dorp was ergens de leus te lezen: *Alle moslims het land uit!*

Baldadigheid van jongelui is, die niet beseffen wat ze daarmee zeggen?

Maar het ene woord haalt het andere uit.

De ene daad haalt de andere uit.

Haat roept haat op.

Geweld wordt met geweld beantwoord.

En onder dat alles schuilt bij velen angst en onzekerheid.

Waar loopt dit op uit.

Hoe ontwikkelen de omstandigheden in ons land zich.

Kunnen we dit nog handelen?

Of gaat het grandioos uit de hand lopen?

Hoe staan we hier als christenen in?

Op die vraag heb ik geprobeerd een antwoord te zoeken in de Bijbel.

En ik kwam eigenlijk al gauw terecht bij dit woord van Jezus.

Gelukkig de vrede-stichters, want zij zullen kinderen van God genoemd worden.

Als we dit woord accepteren, dan maakt ons dat tot radicalen.

Radicalen?

Maar dat zijn toch mensen die leven op de rand van wat maatschappelijk acceptabel is.

En die er vaak zelfs ver over heen gaan?

Die grenzen overschrijden om maar hun doelen te bereiken?

Radicalen?

Dan denken we aan extremisten, die dood en verderf zaaien.

De ene keer zijn het moslimfundamentalisten.

Een andere keer zijn het racistische actievoerders.

Een derde keer zijn het aanhangers van een uiterst linkse beweging.

Dat is radicalisme dat gebruikt maakt van geweld in woord en daad.

En het ene geweld roept het andere op.

Dat is het soort radicalisme waar we heel goed zonder kunnen.

Maar ik zou willen zeggen, dat wat Jezus Christus omschrijft in de zaligsprekingen aan het begin van de Bergrede niet minder radicaal is.

Maar dan wel radicaal in een totaal andere betekenis van het woord.
De zaligsprekingen beschrijven het karakter en de praktijk van de burgers van het Koninkrijk van God.
En dat is een leven dat radicaal anders is dan dat van de wereld.
In plaats van vernietiging te bewerken, brengt het radicale leven van gelovigen heling.
Het is de enige boodschap van werkelijke vrede aan een wereld, die bezig is zichzelf te vernietigen.
En zeker de uitdaging van de zevende zaligspreking – *gelukkig de vredestiters* – is radicaal vergeleken met wat in onze samenleving gebeurt.
Maar dit is de vorm van radicaliteit die de wereld nodig heeft.
Echt christelijk leven is uit op het stichten van vrede – en dat is pas radicaal!

De zaligsprekingen zijn niet bedoeld als geboden.
We moeten ze meer lezen als een karakterschets van een echte christen.
En ze krijgen een bijzondere kleur als we ze lezen tegen de achtergrond van de maatschappelijke realiteit van Jezus' dagen.
De Joodse samenleving onder druk van de Romeinse bezetting.
Het diepe verlangen naar een militaire messias, die het volk zou leiden in een glorieus gevecht, waarin de Romein het onderspit zou delven.
En dan zou het Joodse volk weer materiële voorspoed genieten.
Daar tegenover stelt Jezus dat burgers van Gods Koninkrijk radicaal anders zijn. **1**
Niet op materieel gewin uit, maar arm van geest, nederig van hart.
Met besef van eigen geestelijk bankroet. **2**
Tegenover de lichtzinnigheid en de wereldse geest, die ook vandaag zo dominant is, gaan gelovigen gebukt over hun zonden en die van de samenleving.
Zij hebben daar berouw van en smeken om vergeving. **3**
Voor zichzelf en voor de wereld waarin ze leven.
Tegenover de mentaliteit van ellebogenwerk, middelvinger tegen elkaar opsteken, schelden en schoppen, zijn burgers van Gods Koninkrijk vriendelijk.
Ze beheersen zichzelf. **4**
Ze buigen hun wil onder de wil van God.
Hun grootste verlangen is niet eer, roem, carrière, mooie dingen. **5**
Maar ze hebben honger en dorst naar gerechtigheid.
Omdat ze zelf van genade leven, zijn ze ook barmhartig naar anderen. **6**
De vergeving die Christus hen geeft passen ze toe op mensen met wie ze omgaan. **6**
Ze verlangen naar zuiverheid in hun denken, hun voelen, hun spreken.
In hun doen en laten.
Ze wijden zich zonder reserve toe aan God en aan Christus.
En ze houden zich ver van alles wat die zuiverheid besmeurt en besmet.
Al deze dingen zijn radicaal.
En zo radicaal zijn de volgelingen van Jezus Christus!

En al die zaligspreken leiden naar die zevende: **7**
Gelukkig de vredestiters...
En dat is als het ware een climax.
Als er iets is dat een burger van Gods Koninkrijk typeert dan is het dit.
Dat hij een vredestitert is.

Want dat is het toch waar het met name om draait in Gods Koninkrijk?
Om de vrede?
Is het Koninkrijk van God niet het koninkrijk van de vrede?
En is de Koning van dat rijk niet de vredestitert bij uitstek?
Ik denk aan de schitterende namen, die de profeet Jesaja noemt voor de Messias in die ontroerende adventsprofetie van Jesaja 9: **8**

*Een kind is ons geboren,
een zoon is ons gegeven;
de heerschappij rust op zijn schouders.
Deze namen zal hij dragen: Wonderbare Raadsman,
Goddelijke held, Eeuwige vader, Vredevorst.*

Vrede daar is God op uit.
En Jezus is gekomen om die vrede te brengen, te stichten.
Daarom jubelden de engelen in de nacht van zijn komst: *Vrede op aarde!*
Daarom noemt Paulus God regelmatig de God van de vrede.
Daarom klinkt meer dan eens de bede: *De God van de vrede zij met u.*
En daarom schrijft Paulus aan de Efeziërs:

9

*Vrede kwam hij verkondigen aan u die ver weg was (de niet-Jood)
en vrede aan hen die dichtbij waren (de Jood):
dankzij hem hebben wij allen door één Geest toegang tot de Vader.*

10

Vrede – dat is shalom!
En dat is niet alleen maar afwezigheid van geweld of van oorlog.
Vrede is niet alleen dat mensen de wapens laten vallen: messen, pistolen en geweren, molotovcocktails.
Maar vrede is vooral dat alles is rechtgezet.
Dat verhoudingen zijn hersteld.
Dat mensen en groepen van mensen elkaar accepteren en waarderen.
Dat is shalom.
Vrede is als Gods heerlijkheid woont in het land.

*Het heilig land waar goedheid trouw ontmoet,
het recht de vrede met een kus begroet;
de trouw die uit de aarde opwaarts schiet,
het recht dat uit de hemel nederziet.*

11

Wie door dat visioen geraakt is tot diep in zijn hart, die schreeuwt het uit:

*Geef vrede, Heer, geef vrede,
de wereld wil slechts strijd.
Al wordt het recht beleden,
de sterkste wint het pleit.*

Maar die beseft ook, dat het bij ons zelf beginnen moet.
Dat wie zo smeekt en bidt zelf door God wordt ingeschakeld.
Maar dat dat niet kan zonder bekering.
En daarom bidt hij verder:

*Geef vrede, Heer, geef vrede,
bekeer ons felle hart.
Deel ons uw liefde mede,
die onze boosheid tart...*

Ja, als het daar niet begint...
Als het niet begint bij u en bij jou en bij mij...
Als het niet begint in ons eigen hart...

Want, lieve mensen, je kunt geen krant openslaan of er wordt geschreven over vredesconferenties en vredesverdragen, vredes machten of vredesmissies, vredesmarsen of vredespijzen.
Maar echte vrede – ho maar!
De vrede waartoe de wereld alleen maar komen kan is vrede gebaseerd op wantrouwen, angst, uitgebalanceerde machtsverhoudingen, pragmatisme, enz.

Waarom is het zo moeilijk om werkelijk tot vrede te komen?
Dat zit altijd weer vast op ons zondig hart.
Omdat het hier niet goed zit.
Omdat we stuk voor stuk bang zijn tekort te komen.

Omdat we ons niet willen laten beperken.

Welk woord heeft in alle debatten over wat er in ons land gebeuren moet nu de verwarring zo groot is – welk woord heeft het zwaarste gewicht?

Vrijheid!

De vrijheid van meningsuiting.

De vrijheid om te mogen zeggen wat je wilt.

De vrijheid om te mogen doen wat je wilt.

Ook al worden anderen er door gekwetst of geraakt of beledigd.

Die vrijheid – die mag vooral niet worden aangetast.

Die vrijheid wordt gezien als het hoogste goed.

Er wordt gevochten voor het vrije woord.

Voor de vrijheid van de media.

En dan moet het incasseringsvermogen van allen die zich door dat vrije woord gekwetst voelen maar wat worden opgekrikt.

Maar waar wordt het pleidooi gevoerd voor de vrede in haar volle rijkdom?

Gelukkig de vreedstichters, zegt Jezus.

Juist de vreedstichters hebben we vandaag zo hard nodig.

Zij zijn er op uit relaties te stichten en te onderhouden.

Ze lijden pijn aan de vijandschap die heerst tussen mensen en groepen van mensen.

Want zij hebben ervaren hoe geweldig het is om vrede met God te kennen.

Maar nu concreet?

Hoe zijn we zulke vreedstichters?

Het eerste waar we dan op moeten letten is onze tong in bedwang te houden.

En onze pen of ons toetsenbord.

In de brief van Jakobus staat (1,19):

12

Geliefde broeders en zusters, onthoud dit goed: ieder mens moet zich haasten om te luisteren, maar traag zijn om te spreken, traag ook in het kwaad worden.

Mensen zeggen iets tegen je.

Je voelt je miskend, aangevallen.

Op het puntje van je tong branden de woorden die je terug wilt zeggen.

Want zo iets laat je je niet aanleunen.

Jakobus zegt: *Slik het in!*

Beheers je zelf!

Denk eerst na!

Dat vraagt bekering!

Even verder zegt dezelfde Jakobus (3,5):

13

De tong is een klein orgaan, maar wat een grootspraak kan hij voortbrengen. Bedenk eens hoe een kleine vlam een enorme bosbrand veroorzaakt.

Een prikkelend beeld.

Iets wat in de wereld van de media volledig ondergesneeuwd is.

Iedereen moet alles kunnen zeggen.

Tot de meest kwetsende en grove beledigingen toe.

En wat een felle branden brengt dat teweeg.

Boosheid die woedt als een laaiend vuur!

Maar vanmorgen gaat het over ons.

Hoe doen wij dat?

Hoe praten wij over anderen?

Werken wij mee aan negatieve vooroordelen over wie dan ook?

Of proberen we zo iets af te remmen?

Stel je voor dat Kitty tegen Roelien had gezegd: *Thea vind jou een opschepperige tut.
Ze zegt dat ze misselijk wordt van jou!*

Of dat ze tegen Thea had gezegd: *Roelien is stinkend jaloers op je mooie kleren en op jullie geweldige huis!*

Dan was ze een ruziestichter geweest en geen vrede-stichter.

De Spreukendichter zegt (26,20):

14

*Als er geen hout meer is, dooft het vuur,
als de lasteraar verdwijnt, eindigt de ruzie.*

Kitty haalde het hout uit het vuur en het vuur doofde.

Zij vertelde alleen de goede dingen door en de ruzie tussen Thea en Roelien hield op.

Kitty is een echte vrede-stichter.

15

Is dat niet de manier waarop we met elkaar moeten gaan?

Afgelopen dinsdag had Andries Knevel in Het Elfde Uur een jonge vrouw uit Iran te gast – Rosita.

Ze vertelde hoe ze als moslima naar Nederland was gekomen.

Dat ze in Iran nooit over Jezus had gehoord.

En dat christenen daar vervolgd en zelfs gedood werden.

Maar hier in Nederland leerde ze Jezus Christus kennen.

En ze heeft zich bekeerd en heeft haar oude geloof afgezworen.

Ze gaf een schitterend getuigenis van Christus als de enige weg tot God.

Overigens vol liefde voor anderen, die anders geloven.

Op de site van de Evangelische Omroep is hier door meerderen op gereageerd.

Vooraf met instemming en ontroering om dat getuigenis van deze jonge vrouw.

Maar er waren ook andere reacties.

Bijvoorbeeld van een moslimvrouw, die ook uit Iran komt.

Ze kan zich niet voorstellen dat Rosita in Iran nooit van Jezus heeft gehoord.

En ze ontkent dat christenen het in Iran zo slecht hebben, zoals Rosita zei.

Een andere reactie is van een vrouw uit Santa Domingo.

Rooms-Katholiek opgevoed, maar het geloof had haar nooit iets gezegd.

Zij leerde hier in Nederland juist de Islam kennen.

En zij is nu moslima.

Haar reactie op het getuigenis van Rosita: *Prachtig, dat ze zich zo happy voelt in het christelijk geloof!*

Maar laat ze alsjeblieft niet zeggen dat het christelijk geloof het enig ware geloof is.

Zelf is ze juist vreselijk teleurgesteld in het christendom.

En zijdelings laat ze ook kritiek horen op onze nederlandse samenleving.

Wat is dan het antwoord van diverse christenen?

Laat die tot de Islam bekeerde vrouw maar gauw ophoepelen.

Als ze kritiek heeft op Nederland, waarom vertrekt ze dan niet naar een land waar de Islam de heersende religie is?

En wat doen die islamietische stoorzenders eigenlijk op een site van een christelijke omroep?

Daar hebben ze toch helemaal niks te zoeken als ze het er niet mee eens zijn!

Laat ze op hun eigen moslimsites blijven!

En dat zijn dan mensen die zo geraakt waren door het getuigenis van die Rosita.

Waarom juist de liefde van Christus in het middelpunt stond.

Nee, zo reageren – dat is geen vrede-stichter zijn.

Vrede-stichters hebben respect voor de ander.

Ook als je het totaal niet met de ander eens bent.

Gelukkig de vrede-stichters...

Hoe praten wij over onze medelanders van andere origine?
Zien wij ze als groep?
Die allochtonen.
Die buitenlanders.
Die Turken en die Marokkanen.
Scheren we ze allemaal over één kam?
Moslims – kun je niet vertrouwen!
Allemaal aanhangers van de Islam, die religie die geweld predikt!
Fundamentalisten, die bij ons de macht willen overnemen.
Is het zij tegenover wij?
Hoe praten wij over hen in de klas en op het schoolplein?
Op kantoor en aan de borreltafel?
Op verjaardagen en met onze sportvrienden?
Hoe praten wij over hen?
Praten wij ooit mét hen?
Kénnen wij hen persoonlijk?
Hebben we ooit geprobeerd contacten te leggen?
Wat betekent het voor ons als Turken en Marokkanen momenteel het gevoel krijgen, dat ze zich stuk voor stuk er voor moeten verantwoorden dat ze in Nederland wonen?

Enkele maanden geleden kreeg onze kerk een uitnodiging voor één of andere bijeenkomst van de moslimgemeenschap in Nunspeet.

Zeker nu vind ik het ontzettend jammer dat we er toen niet heen zijn gegaan.

Zou dat geen veelbetekenend gebaar zijn geweest?

En hadden we ook hen niet moeten uitnodigen toen we ons vernieuwde kerkgebouw in gebruik namen?

Net als B & W en de vertegenwoordigers van de kerken in Nunspeet?

Zouden we niet eens naar hen toe moeten gaan en hen vragen: *Hoe voelen jullie je momenteel in ons dorp?*

Ik hoorde, dat zij ook hun moskee zijn gaan bewaken voor het geval dat...

Hadden we hen misschien niet aan moeten bieden hen daarbij te helpen?

Moeten we ons er niet voor inzetten – dingen bedenken, plannen maken – om zo in onze naaste omgeving de vrede te bevorderen?

Vrede die bestaat in open en heilzame relaties?

Natuurlijk nooit ten koste van ons eigen geloof en onze eigen overtuigingen.

Maar met respect voor hun overtuiging, hoezeer we het er ook mee oneens zijn.

Gelukkig de vredestichters, want zij zullen kinderen van God genoemd worden.

Ja, dan zijn we echt kinderen van God.

Dan lijken we sprekend op onze Vader, die zo op vrede uit is.

Dan staan we aan de kant van God.

Dan proberen we Gods droom voor deze wereld waar te laten worden.

En in ons vechten voor de vrede zullen we steeds dichterbij God komen.

Net als Jezus, de Zoon van God bij uitstek, hebben de vredestichters als kinderen van God geen andere passie dan gehoorzaamheid aan God.

De passie om Gods wil vlees en bloed te laten worden.

En Gods wil voor deze wereld is shalom: vrede.

Welzijn in de diepste betekenis van het woord.

Zalig, gelukkig, gezegend de vredestichters!

Want zij zullen kinderen van God genoemd worden.

AMEN.

21-11-2004